

Nr 399.

Godkänd av första kammaren den 18 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 18 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av en ny statens vårdanstalt för alkoholister.

(Statsutskottets utlåtande nr 216.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 20) föreslagit riksdagen, att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för anordnande av en ny statsanstalt för alkoholistvården, på extra stat för år 1921 beräkna ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 260, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1:o) medgiva, att Ventholms kungsgård och Ventholms kungsäng i Hilleshögs socken av Stockholms län må, kungsgården den 14 mars 1921 och kungsängen den 14 mars 1922, upplätas till anordnande av en ny statens vårdanstalt för alkoholister;

2:o) på extra stat för år 1921 anvisa dels för påbörjande av arbetena med uppförande av nämnda anstalt, varför kostnaderna beräknats till 964,000 kronor, ett reservationsanslag av 400,000 kronor, dels ock för bestridande av kostnaderna till ersättning åt kungsgårdens nuvarande arrendator för arrenderättens avstående och inlösen av honom tillhöriga

överloppshus ävensom för anskaffande av yttre inventarier till anstalten ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

Av den utredning rörande alkoholistvården, som i propositionen förekommer samt av vad riksdagen i övrigt inhämtat, finner sig riksdagen övertygad därom, att från statens sida snara åtgärder måste vidtagas för åstadkommande av ökade vårdmöjligheter utöver dem, statens nuvarande vårdanstalt å Salbohed erbjuder. Så meddelas från denna anstalt, att, ehuru antalet vårdplatser därstädes egentligen fixerats till 44, de under senaste månaderna intagna utgjort:

december 1919	42	stycken;
januari 1920	47	»
februari	» 52	»
mars	» 52	»
april	» 53	» ; samt

den 19 maj 1920, då uppgiften utskrevs, 60 stycken, varjämte 13 anmälda måste vänta på plats, som, trots den stora överbeläggningen, nu icke kunde beredas dem.

Om riksdagen alltså i likhet med Eders Kungl. Maj:t funnit omedelbara åtgärder för denna vårdverksamhets utveckling erforderliga, har riksdagen däremot ansett det vara tveksamt, huruvida det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget rörande uppförande av en ny anstalt på Ventholms kungsgård för närvarande erbjuder den bästa möjliga lösningen av frågan. Dels kan nämligen en dylik nybyggnad först om ett par år tagas i bruk för ändamålet, dels måste det med hänsyn till tillgången på arbetskraft m. m. vara önskvärt, att staten icke i andra än oundgängliga fall nu engagerar sig för annan byggnadsverksamhet än den, som avser att lindra den rådande bostadsnöden, dels måste det ock ur kostnadssynpunkt anses angeläget att för ett dylikt byggnadsföretag en mindre krävande tid än den nuvarande väljes, vilket förhållande särskilt belyses därav, att de för den projekterade anstalten vid Ventholm uppgjorda kalkylerna visa — inre och yttre inventarieanskaffning oberäknad — ett kostnadsbelopp å omkring 14,000 kronor per vårdplats.

Avgörande för, huruvida någon annan väg än den i propositionen ifrågasatta kan beträdas, är dock om därmed det överhängande vårdbehovet kan på ett nöjaktigt sätt tillfredsställas. I sådant avseende har riksdagen uppmärksammat, att antalet minderåriga manliga förbrytare på senaste tiden så nedgått, att dessa, som nu äro fördelade å anstalterna Bona och Venngarn, för närvarande skulle kunna sammanföras å den förstnämnda anstalten och därmed Venngarn, som ursprungligen avsågs att bliva vårdanstalt för alkoholister och även en tid nyttjades såsom

sådan, nu kunde ånyo apteras för denna verksamhet. Vid det förhållande att ännu icke några bestämda slutsatser kunna dragas därom, huruvida nämnda minskning i antalet minderåriga förbrytare är en mera bestående företeelse eller ej, har riksdagen dock icke — åtminstone för närvarande — ansett att åtgärder för Vengarns omläggning i ovan anført syfte böra vidtagas. Och detta så mycket mindre som annan utväg synes yppa sig att på ett relativt gott sätt kunna omedelbart bereda utvidgad vårdmöjlighet för alkoholister.

Genom att statens tvångsarbetsanstalt vid Svartsjö enligt riksdagens beslut numera icke längre kommer att äga fångvårdsanstalts karaktär, har en tidigare dryftad plan att dit förlägga en s. k. bottenanstalt för alkoholistvården kunnat med större framgång än tidigare upptagas till övervägande. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott genom överläggning med sistnämnda anstalts direktör inhämtat, har också därstädes en sådan minskning i antalet omhändertagna tvångsarbetare ägt rum, att både lokaler och större delen av den erforderliga personalen skulle kunna avskiljas från tvångsarbetsanstalten för en där anordnad alkoholistanstalt. Därigenom komma kostnaderna för en sådan därstädes organiserad vårdverksamhet att kunna nedbringas till ett mycket lågt belopp. Denna anordning, som omedelbart läte sig åvägbringas, behövde ej heller i något avseende föregripa en framtida, större och mera definitiv lösning av anstaltsorganisationen för alkoholistvården.

En anordning av nu nämnd beskaffenhet skulle dessutom på ett särskilt lämpligt sätt kunna anknytas till vårdverksamheten vid Salbohed. Erfarenheten har visat, att svårigheterna, att därstädes med nämnda anstalts bristfälliga lokala förhållanden kunna nöjaktigt övervaka särskilt de mest svårdisciplinerbara internerade, äro synnerligen stora. Härav har följt, att alkoholistvården i dess helhet vid Salbohed icke är i allo tillfredsställande. Därpå äro, bland annat, de talrika rymningarna därifrån med därav härflytande, på hela klientelet demoraliserande verkningar ett talande bevis. Upprättades nu en kompletterande anstalt vid Svartsjö, borde dit remitteras de mest svårhanterliga alkoholisterna och i första hand sådana med kriminell förtid. Finge ett dylikt utskiljande ske vid Salbohed, skulle detta, på samma gång därmed ökad tillgång på vårdplatser beredd, säkerligen på anstaltsvården därstädes utöva en i hög grad god inverkan. Att anstaltsvården vid Svartsjö, ställd under ledning av nuvarande direktören för tvångsarbetsanstalten, skulle ur disciplinär synpunkt hava lättare att komma till rätta med dessa svårhanterliga element, än vad fallet är vid Salbohed, finnes det enligt riksdagens mening all anledning att antaga.

Huruvida den för Salbohedsanstalten fungerande styrelsen bör, endast med utbyte av föreståndaren vid Salbohed mot föreståndaren å Svartsjö, utgöra styrelse även för Svartsjöanstalten eller om för den senare bör bildas en särskild styrelse, synes Eders Kungl. Maj:t lämpligen kunna avgöra. Jämväl övriga för anstaltens organisation och drift erforderliga beslut torde det för den närmaste tiden tillkomma Eders Kungl. Maj:t att fatta.

Då det, på sätt tidigare betonats, är nödvändigt att fortast möjligt söka fylla det förefintliga vårdbehovet, har riksdagen ansett, att anslag till organisation och driftkostnader för Svartsjöanstalten böra uppföras såväl på 1920 års tilläggsstat som på 1921 års stat. Efter övervägande av vilka belopp, som därvid kunna anses skäligen, har riksdagen stannat för ett anslag å 25,000 kronor för år 1920 samt å 50,000 kronor för år 1921, vilka anslag ansetts böra betecknas såsom förslagsanslag.

Under åberopande av vad ovan anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen med avslag å Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition för anordnande av en ny statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö, anvisat *dels* på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag å 25,000 kronor; *dels ock* å extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 50,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att med avseende å anstaltens organisation, drift och övriga härmed sammanhängande frågor fatta de beslut, vartill förhållandena må giva anledning.

Stockholm den 18 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.